

Afsluiting OAJ 2024

Henk Kummeling

Geachte aanwezigen,

Ik mag deze bijzondere opening academisch jaar afsluiten. Een bijeenkomst waarin de mensenrechten in woord én daad centraal hebben gestaan. We hebben indrukwekkende verhalen gehoord en gezien over belang van mensenrechten en hoe deze in de praktijk worden gebracht.

De voormalige Speaker van het Huis van Afgevaardigden in de Verenigde Staten, Tip O'Neill, zei ooit: "All politics are local". Daarop variërend kun je ook zeggen: "All human rights are local". Natuurlijk zijn mensenrechten onderdeel van grote internationale, en nationale debatten, maar voor het in de praktijk brengen ervan moeten we vooral kijken naar wat er op lokaal niveau gebeurt. En dan gaat het niet alleen over de vraag hoe je omgaat met protest, waar de burgemeester zo indringend over gesproken heeft. Het gaat over de realisatie van heel andere belangrijke grondrechten, zoals die betrekking hebben op bestaanszekerheid; over inkomen, wonen, welzijn, eten, gezond drinkwater. Maar ook onderwijs, opvang, zorg etc. Veel, heel veel is aan de zorg van gemeenten toevertrouwd. En dan zijn er ook nog eens veel particuliere organisaties in de gemeente die op het gebied van de mensenrechten een grote verantwoordelijkheid oppakken, zoals we vandaag in verschillende video's hebben gezien

Het is daarom prachtig dat Utrecht in 2012 besloten heeft om voluit voor de titel "Mensenrechtenstad" te gaan. De universiteit en de gemeente zijn daar samen in opgetrokken.

De gemeente staat dus voor de mensenrechten. Dat doet de universiteit ook. Onze voorzitter, Anton Pijpers, heeft dat in zijn inleiding heel duidelijk gemaakt. Vanuit onze 'kernwaarde academische vrijheid' doen we onderzoek naar en geven we onderwijs over van alles dat voeding geeft aan de bevordering van mensenrechten. Maar als vanzelfsprekend bieden we ook ruimte voor verschil van inzicht, voor twijfel over de interpretatie van feiten, mits wetenschappelijk verdedigbaar.

We realiseren ons dat we als universiteit niet alleen mensenrechten bestuderen en onderwijzen, we hebben ook een verantwoordelijkheid om de rechten van medewerkers en studenten binnen ons instituut te beschermen. Dat we een 'human rights actor' willen zijn, is de laatste maanden wel eens betwijfeld. Soms horen we het verwijt veel te veel aandacht te hebben voor veiligheid en niet voor andere mensenrechten die daardoor in het geding zouden komen.

We hebben de vrijheid van meningsuiting en het demonstratierecht hoog in het vaandel. De huidige 'huisregels' van de UU gaan daar ook vanuit. Je mag demonstreren, je mag protesteren. Maar dat is geen ongelimiteerde vrijheid. Als universiteit - wij als CvB van deze universiteit - moeten altijd een bredere afweging maken.

De mensenrechten/grondrechten om je stem te laten horen zijn ons vertrekpunt. Maar bij onze afwegingen staan wij ook stil bij andere - soms tegenstrijdige - belangen zoals: het recht op onderwijs en het recht op veiligheid.

Wij willen recht doen aan al deze grondrechten van onze gemeenschap. En dat mogen de medewerkers en studenten van ons als bestuur van deze universiteit ook verwachten.

Kortom: Ons is wel verweten dat wij alleen maar naar het veiligheidsaspect hebben gekeken bij de afwegingen die wij in het voorjaar maakten over demonstraties en bezettingen. Laat ik hier nog eens onderstrepen dat dit niet het geval is. Wij hebben een grotere, bredere verantwoordelijkheid dan dat. Wij staan voor de veiligheid van onze mensen, maar we willen het zeker voor onze mensen ook mogelijk maken om te demonstreren. En wij willen er zorg voor dragen dat er bij de UU gewoon onderwijs gegeven kan worden. Dus wij kijken en beslissen vanuit deze invalshoeken als bestuur bij het toelaten van demonstraties. Al die invalshoeken zijn gestoeld op wet- en regelgeving. Alle zijn belangrijk om zorgvuldig te wegen bij een universiteit.

Besluiten hierover zijn zeer ingewikkeld en moeten soms onder hoge tijdsdruk tot stand komen; vandaar dat ze wettelijk vaak in handen zijn gelegd van het bestuur, soms zelf eenhoofdig, denk aan de burgemeester, maar ook een klein bestuur als het College van Bestuur.

Maar altijd, altijd is er de noodzaak tot het afleggen van verantwoording aan de gekozen volksvertegenwoordiging, zoals de gemeenteraad of de universiteitsraad. Ik kom terug op mijn verhaal dat ik gehouden heb bij de Dies dit voorjaar; de gekozen volksvertegenwoordiging is bij uitstek gelegitimeerd om de algemene én bijzondere belangen in onze gemeenschap te behartigen.

Teveel hoor ik nu verhalen van rechtse politici en linkse activistische: van echte democratie is pas sprake als er gedaan wordt wat wij zeggen dat er moet gebeuren.

Als we dat als uitgangpunt nemen kunnen we iedere gemeenschap wel opdoeken. Dan is er ook zeker geen sprake meer van een gemeenschap waarin mensenrechten worden gerespecteerd, mensenrechten die het juist mogelijk maken dat diversiteit in opvattingen en gedrag, uiteraard met grenzen, in een gemeenschapsverband niet alleen mogelijk is maar ook wordt gekoesterd.

**Universiteit
Utrecht**

Voordat ik echt afsluit, wil ik nog een woord van dank richten aan de sprekers, iedereen die dit mogelijk heeft gemaakt, in het bijzonder kabinetzaken en de mensen van security.

Nu gaan we luisteren naar een ongetwijfeld prachtig optreden van het UUniversal Choir – zij gaan het universiteitslied ten gehore brengen. Graag nodig ik jullie uit daar bij te gaan staan. De tekst van het lied hebben jullie bij aankomst op je stoel kunnen vinden, dus er is eigenlijk geen enkele reden om niet uit volle borst mee te zingen 😊

Na dit optreden zal de pedel het cortège en jullie allen voorgaan richting de receptie in de Aula, via het Domplein.

De mensen thuis bedank ik hartelijk voor de belangstelling. Tot ziens!

(mag ik u allen uitnodigen om te gaan staan)